

พนักงานอัยการ กับ งานคุ้มครองสิทธิเด็ก สิทธิสตรี และ ความรุนแรงในครอบครัว

โดย นางลัดดาวัลย์ สีนุรักษ์ อัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว 4 ,

ผู้อำนวยการศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็กและครอบครัวกลาง สำนักงานอัยการสูงสุด

หากมองย้อนกลับไปประวัติศาสตร์โลก จะพบว่าผู้ชายมักมีอำนาจเหนือผู้หญิง อาจเป็นเพราะมนุษย์ต้องต่อสู้ทำสงครามกับมนุษย์ด้วยกันเอง ต้องต่อสู้กับสัตว์และภัยธรรมชาติ เพื่อความอยู่รอด ทำให้มนุษย์ผู้ชายซึ่งมีโครงสร้างร่างกายที่แข็งแรงอยู่แนวหน้าในฐานะนักรบ นักต่อสู้ จนได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำของครอบครัวและสังคม ในขณะที่ผู้หญิงถูกจัดให้ดูแลบุตรและครอบครัว ไม่ต้องรับผิดชอบกับเรื่องราวภายนอก ก่อให้เกิดวัฒนธรรมทางความคิดว่าผู้ชายอยู่เหนือกว่าผู้หญิงในทุกทางตลอดมา แม้ในช่วง 400 ปีก่อนคริสตกาลในยุคกรีกโบราณ ซึ่งเป็นต้นแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยทางตรง ที่พลเมืองของรัฐ (demos) มีสิทธิเข้าไปแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและมีสิทธิออกเสียงในสภาได้ ซึ่งคำว่า “พลเมือง” หมายถึงผู้ชายเท่านั้น เด็ก สตรี และทาส มิได้เป็นพลเมืองของรัฐแต่อย่างใด แนวความคิดความไม่เสมอภาคหญิงชายและความไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกันนี้ ได้ซึมซับลงในเผ่าพันธุ์ของมนุษย์มานานนับพันปี จนมาถึงยุคสว่างแห่งภูมิปัญญาในศตวรรษที่ 17 มนุษย์ได้ค้นพบความจริงของธรรมชาติ หรือหลักทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น เริ่มที่การค้นพบแรงโน้มถ่วงของโลก และความเข้าใจในธรรมชาติมากขึ้น มนุษย์จึงเลิกมกมายในสิ่งที่ยังพิสูจน์ไม่ได้ และรู้จักมองสิ่งต่างๆ ด้วยเหตุและผลมากขึ้น ทั้งผ่อนคลายแนวความคิดเรื่องพระเจ้าซึ่งกษัตริย์ในยุโรปมักอ้างว่าพระเจ้าประทานอำนาจมาให้ตน โดยเฉพาะเพื่อปกครองมนุษย์มาสู่การมองค่านามนุษย์เกิดจากเจตจำนงอันบริสุทธิ์ของพระเจ้า มนุษย์ทุกคนจึงมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่มีผู้ใดมีอำนาจเหนือใครโดยบุคคลนั้นไม่ยินยอมได้ อันเป็นรากฐานแห่งความคิดเสรีภาพของมนุษย์ การไม่ถูกกดขี่และการเคารพในสิทธิส่วนบุคคลทำให้ในศตวรรษที่ 17 – 18 เกิดการเรียกร้องเสรีภาพและความเป็นประชาธิปไตย จนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบประชาธิปไตยตัวแทนในประเทศตะวันตก เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และอังกฤษ เป็นต้น ทั้งสามประเทศเป็นต้นแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในรูปแบบแตกต่างกัน ของประเทศต่างๆ ในปัจจุบัน ที่มีหลักการว่าผู้ปกครองของประเทศต้องมาจากการยอมรับของประชาชนโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง (เช่น การเลือกตั้ง แต่งตั้ง หรือให้ความเห็นชอบก็ได้)

แต่การมองมนุษย์ว่ามีความเสมอภาคกันในยุคต้นของประชาธิปไตยสมัยใหม่นี้ เป็นเหตุผลการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างชนชั้นปกครองกับชนชั้นใต้การปกครองเท่านั้น โดยเอาเรื่องทฤษฎีทางศาสนา และทฤษฎีสัญญาประชาคมมาข้อนรอยกัน มิได้เป็นเรื่องเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน แม้ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีการประกาศอิสรภาพในปีค.ศ. 1776 แล้ว ผู้หญิงก็ยังไม่มิตสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทน อีกทั้งยังมีทาส มีการเหยียดผิวอยู่ จนต้องมีการประท้วง มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มสตรีเป็นระยะ

และต่อมาในปี ค.ศ.1888 จึงได้มีการจัดตั้งสภาสตรีขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรก ต่อมาในปี ค.ศ. 1889 จึงได้มีการตั้งสมาคมสตรีแห่งชาติ National American 's Women Suffrage Association (NAWSA) ขึ้นอีก แต่กระนั้นหญิงกับชายก็มิได้มีความเท่าเทียมกันทางการเมือง ยังถูกกีดกันในหลายเรื่อง ปีค.ศ. 1920 สตรีชาวอเมริกันเพิ่งจะได้มีสิทธิเลือกตั้ง จนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่สองเสร็จสิ้นลงในปี ค.ศ.1945 ซึ่งสงครามโลกทั้งสองครั้งที่ผ่านไปได้สร้างความหายนะให้กับมวลมนุษยโลกอย่างมาก จึงได้มีการรวมตัวของประเศมหาอำนาจและประเทศพันธมิตรอื่นๆ ก่อตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้น และได้ร่วมกันทำข้อตกลงระหว่างประเทศ เรียกว่า **กฎบัตรแห่งสหประชาชาติ Charter of the United Nations** เพื่อความมั่นคง สันติภาพ ที่จะไม่ใช้ความรุนแรงหรือสงครามแก้ปัญหาระหว่างประเทศกัน ทั้งมีความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชนว่ามนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน จะไม่เลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ เพศ ภาษา ศาสนา ผิว ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติด้วย และร่วมตกลงใน**ปฏิญญาสากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน** ซึ่งว่าด้วยเรื่องของการยอมรับในเกียรติศักดิ์ หรือศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และความเสมอภาคกันตามกฎหมาย

หลักการของกฎบัตรแห่งสหประชาชาติและปฏิญญาสากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน ทำให้เกิดการตระหนักในความเสมอภาคหญิงชายมากขึ้น และนำไปสู่การทำข้อตกลง **อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW)** ในเวลาต่อมา ซึ่งสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาดังกล่าว เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2522 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2524 และพิธีสารเลือกรับ ซึ่งสมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2542 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2543 มีประเทศต่างๆ ให้สัตยาบัน และ ภาคยานุวัติอนุสัญญานี้จำนวน 156 ประเทศ ไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญานับนี้โดยการภาคยานุวัติ¹ เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2528

อนุสัญญานับนี้รับรองว่า **“บุคคลไม่ว่ามีเพศ ผิวพรรณ เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ไต ย่อมมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์เสมอกัน”** อันเป็นหลักประกันความเสมอภาคของหญิงชาย และ ขจัดการเลือกปฏิบัติทั้งเรื่อง การเมือง การดำรงชีวิต เศรษฐกิจว่าด้วยการจ้างงาน ตำแหน่งหน้าที่การงาน และ กฎหมาย เป็นต้น ทั้งให้รัฐภาคี ต้องรับรองหลักการนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญ และต้องออกกฎหมายคุ้มครองสตรีด้วย ซึ่งนับเป็นการต่อสู้เกี่ยวกับสิทธิสตรีที่มาถึงจุดแห่งความชัดเจน และมีความเป็นสากลโดยทั่วไปที่จะรับรอง

¹ ภาคยานุวัติ หมายถึง การที่รัฐให้ความยินยอมเข้าผูกพันตามสนธิสัญญาหรืออนุสัญญา โดยรัฐนั้นมิได้เข้าร่วมเจรจาหรือทำสนธิสัญญาและมีได้ร่วมลงนามในสนธิสัญญานั้นมาก่อน แต่ได้แสดงเจตนาประกาศแต่ฝ่ายเดียว และแจ้งไปยังเลขาธิการสหประชาชาติเป็นลายลักษณ์อักษร มีผลเป็นภาคีของสนธิสัญญาหรืออนุสัญญานั้นได้ ต่างจาก **“การให้สัตยาบัน”** ซึ่งหมายถึง การที่รัฐนั้นเข้าเจรจาหรือลงนามด้วยแต่ไม่ผูกพัน แต่เมื่อต้องการเข้าผูกพัน หรือมีพันธกรณีด้วยก็จะให้สัตยาบัน

สิทธิสตรีให้มีความเสมอภาคกับชายอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีองค์กรพิทักษ์สิทธิสตรีเกิดขึ้นอย่างมากมายใน การที่จะติดตามดูแลเรื่องนี้ และ ช่วยกันพัฒนาผู้หญิงให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ อันเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะ ยกฐานะให้สตรีมีความเท่าเทียมกับผู้ชายได้ เช่น การก่อตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาสตรีแห่งสหประชาชาติ (UNIFEM) และมีการรวมกลุ่มของภาคประชาสังคมในประเทศต่างๆ และในประเทศไทยจำนวนมาก ทั้งมีการสร้างวิธีการพิทักษ์สิทธิ(advocacy) หรือ การคุ้มครองสิทธิในรูปแบบต่างๆ เช่น การรณรงค์ ต่อต้านความรุนแรงต่อสตรีของสหประชาชาติ ดังเช่นที่ ยูนิเฟม มีโครงการ **Say NO to Violence Against Women** ประเทศไทย เพื่อยุติความรุนแรงต่อสตรี ในขณะนี้ และการสร้างคำขวัญ หรือ แนวความคิดขึ้นมาให้ตระหนักรู้ เช่น ความรุนแรงในครอบครัวมิใช่เรื่องส่วนตัวแต่เป็นเรื่องของสังคม (privacy is publicity) ที่จะต้องเข้าช่วยเหลือกัน เป็นต้น

ผลของอนุสัญญาดังกล่าวก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสิทธิสตรีในประเทศไทยหลาย ประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงกฎ ระเบียบให้ผู้หญิงสามารถดำรงตำแหน่งสำคัญได้อย่างเท่าเทียมกับชาย สามารถเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด นายพลทหาร นายพลตำรวจ และได้รับค่าจ้างเท่าเทียมกับชายในผลงาน เดียวกัน เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้บัญญัติรับรองสิทธิสตรี หลายประการ เช่น มาตรา 30 รับรองว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับการคุ้มครองตาม กฎหมายเท่าเทียมกัน ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย สุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทาง เศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม ความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อ รัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” และ มาตรา 52 รับรองว่า “เด็ก เยาวชน สตรี และ บุคคลในครอบครัว มี สิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐให้ปราศจากการใช้ความรุนแรง และการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิ ได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว” เป็นต้น

ดังนั้น พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2550 ก็เป็นผลพวงแนวความคิดของกฎหมายระหว่างประเทศทั้งสามฉบับดังกล่าว ซึ่งผู้ร่างพยายามผลักดันมานานหลายปี โดยเชื่อว่าผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ส่วนใหญ่เป็น เด็ก สตรี บุตร ภรรยา คนชรา ที่อยู่ในฐานะต้องพึ่งพิงอยู่ในครอบครัว ของผู้กระทำ ซึ่งความรุนแรงใน ครอบครัว มักได้แก่เรื่อง การถูกทำร้ายร่างกาย การกระทำทางเพศ การทารุณจิตใจ² ซึ่งสังคมในปัจจุบันก็

² ข้อมูลของนายแพทย์พรเพชร ปัญญาปิยะกุล สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ในการสัมมนาทาง วิชาการ “บทบาทของพนักงานอัยการเกี่ยวกับกำหนดความรุนแรงในครอบครัว” เมื่อ 28 กรกฎาคม 2551 ณ โรงแรม ดิ เอ็ม เมอร์ริลด์ กรุงเทพมหานคร ได้แยกประเภทความรุนแรง คิดเป็นดังนี้ สตรี(ผู้ใหญ่) ถูกทำร้ายทางด้านร่างกาย 75% จิตใจ 5.2% ทางเพศ 18.2% ทางสังคม 1.4% แต่ เด็ก ถูกทำร้าย ทางด้านร่างกาย 28% จิตใจ 6.4% ทางเพศ 63.6% ทางสังคม 1.9%

ยังมีความเชื่อว่าผู้ชายเป็นใหญ่กว่าผู้หญิง ทั้งสภาพเด็กและสตรีในประเทศไทย หลายส่วนยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ฉะนั้น พ.ร.บ. คຸ້ມຄອງຜູ້ຖືກຮ້າຍກຳດ້ວຍຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວ พ.ศ.2550 จึงเป็นเครื่องมือชิ้นหนึ่งที่จะนำไปสู่การคุ้มครองช่วยเหลือเด็กและสตรีให้ พ้นจากความรุนแรงอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง และเป็นกฎหมายที่มีทั้งการแก้ไขฟื้นฟู บำบัดรักษาผู้ถูกระงับทำให้หายขาดจากสาเหตุอันนำไปสู่การกระทำรุนแรงในครอบครัวการกระทำด้วย

สาระด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ พ.ร.บ. คຸ້ມຄອງຜູ້ຖືກຮ້າຍກຳດ້ວຍຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວ พ.ศ.2550 มีเจตนารมณ์ เน้นการช่วยเหลือ คຸ້ມຄອງ พື່ນຜູ້ຖືກຮ້າຍກຳ ไม่เน้นการลงโทษผู้กระทำความรุนแรง เพราะเป็นคนในครอบครัวด้วยกัน แต่จะให้การบำบัด แก้ไขผู้กระทำมิให้กระทำผิดซ้ำอีก และให้โอกาสผู้กระทำกลับตนเป็นคนดี โดยมีมาตรการและวิธีการแก้ไข เพื่อให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวหมดไป และเพื่อการรักษาสถาบันครอบครัวเอาไว้ได้ การลงโทษอาญาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถลดความรุนแรงในครอบครัวได้

วิธีการของกฎหมาย ก็คือให้ปัญหาของครอบครัวเป็นปัญหาของสังคมด้วย โดยกำหนดให้ผู้ถูกระงับ หรือ ผู้พบเห็น มีหน้าที่ต้องแจ้ง พนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา5) เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่ บุคคลที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง /ตำรวจ/ พนักงานฝ่ายปกครอง(มาตรา 3) ได้เข้าช่วยเหลือผู้ถูกระงับ ด้วยการเข้าไปสอบถาม ส่งตัวไปรักษา จัดการให้มีการร้องทุกข์ หรือ ร้องทุกข์แทนในกรณีที่ผู้ถูกระงับไม่อยู่ในวิสัยหรือโอกาสที่จะร้องทุกข์เองได้ (มาตรา6) และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการที่เหมาะสม หรือตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อบรรเทาทุกข์ผู้ถูกระงับ ได้แก่ การห้ามผู้กระทำ มิให้กระทำซ้ำ ห้ามใกล้ชิด ห้ามเข้าที่พัก ให้ผู้กระทำเข้าบำบัดรักษา ให้ชดใช้เงิน แต่เมื่อออกคำสั่งแล้วต้องรายงานศาลภายใน 48 ชั่วโมง เพื่อให้ศาลให้ความเห็นชอบ (มาตรา10) ซึ่งศาลอาจเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ หรือ จะกำหนดมาตรการและวิธีการใหม่ที่เหมาะสมก็ได้ ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิคัดค้าน และในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างพิจารณา ศาลมีอำนาจในการคุ้มครองผู้ถูกระงับและออกคำสั่งที่เหมาะสมกับผู้กระทำได้ในลักษณะดังกล่าวเช่นเดียวกัน เป็นกรณีที่ศาลเห็นเองหรือมีผู้แจ้งให้ศาลทราบ (มาตรา11)

ขณะเดียวกันก็มีหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข เรียกว่า ศูนย์พึ่งได้ (One Stop Crisis Center หรือ OSCC หรือ ชื่อเดิม ศูนย์พิทักษ์เด็กและสตรี) ของโรงพยาบาลต่างๆ ซึ่งตั้งตามมติคณะรัฐมนตรีในปี2542 ประกอบด้วย ทีมสหวิชาชีพคือ แพทย์ จิตแพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา มีหน้าที่ในการช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกทำร้ายอย่างครบวงจร ในการรักษาทางกาย พື່ນຜູ້จิตใจ ให้คำปรึกษาหารือปัญหาครอบครัว สวัสดิการ สวัสดิภาพโดยการส่งไปอยู่ในสถานพື່ນຜູ້ที่ปลอดภัย หากการช่วยเหลือเกินกว่าศักยภาพ ของโรงพยาบาล ทางศูนย์อาจเชิญ อัยการ ทนายความ ตำรวจ ฝ่ายปกครอง นักพัฒนาเอกชน เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เข้าร่วมหารือ ส่งต่อให้ความช่วยเหลือผู้ถูกระงับในด้านต่างๆ ตามหน้าที่ของตนด้วย

ในปัจจุบันหลังจากที่พ.ร.บ. กู้ยืมกองทุนผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ประกาศบังคับใช้แล้ว กฎหมายให้วางระบบงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) จึงได้จัดตั้ง “ศูนย์ปฏิบัติการ” ขึ้นในกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ทั่วประเทศ ทำหน้าที่เป็นศูนย์ให้ความช่วยเหลือผู้ถูกระทำ และให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ และหน่วยต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง รวบรวม รายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกระทำ ผู้กระทำ และจัดตั้ง “ศูนย์ประสานงาน” ซึ่งสังกัด สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นฝ่ายนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการประสานงานด้านต่างๆเกี่ยวกับพ.ร.บ. ฉบับนี้

สาระด้านการดำเนินคดี ผู้กระทำผิด ฐานกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีความผิดฐานกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เป็นกรรมเดียวกับความผิดตามกฎหมายอื่น ก็ให้ดำเนินคดีรวมไปกับความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น (มาตรา 8) ซึ่งหมายถึง ความผิดฐานกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวล้วนๆ หรือความผิดตามกฎหมายอื่นเป็นกรรมเดียวกันและมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ ไม่เกินหกพันบาท (เช่น ความผิด ฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 391) คดีจะอยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งต้องใช้วิธีการฟ้องตามกฎหมายฉบับนี้ และนำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม ได้แก่ การควบคุมตัวและฝากขัง และ กรณีขาดฟ้อง ต้องขออนุญาตอัยการสูงสุดให้ฟ้อง เป็นต้น และศาลมีอำนาจใช้วิธีการแทนการลงโทษได้(มาตรา 12)

หากความผิดตามกฎหมายอื่นมีอัตราโทษสูงกว่า ให้ดำเนินคดีต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น เช่น ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นเป็นเหตุเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 (รักษาไม่เกิน 20 วัน) คดีจะอยู่ในอำนาจศาลแขวง ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297(รักษา หรือได้รับทุกขเวทนา หรือประกอบกรรมถึงเกินกว่า 20 วัน หรือ ความผิดฐานกระทำชำเรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 คดีอยู่ในอำนาจศาลจังหวัด โดยให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ไปใช้โดยอนุโลม ได้แก่ การนำมาตรการและวิธีการบรรเทาทุกข์ผู้ถูกระทำ และมาตรการและวิธีการสำหรับผู้กระทำ ตามมาตรา 10,11 มาใช้ได้ ส่วนวิธีพิจารณาความ การควบคุมตัว การฟ้อง-ฝากขัง การฝากขัง ต้องถือตามกฎหมายของศาลแขวงหรือศาลจังหวัดแล้วแต่กรณี

ความผิดฐานกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ตาม พ.ร.บ. กู้ยืมกองทุนผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มาตรา 4 และ ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นเป็นเหตุเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 เป็นความผิดอันยอมความกันได้ (มาตรา 4)

การขอมความ ถอนคำร้องทุกข์ หรือ ถอนฟ้อง กฎหมายให้พนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณี จัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงระหว่างคู่กรณี หากได้ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือเงื่อนไขครบถ้วนแล้วจึงให้ขอมความ ถอนคำร้องทุกข์ หรือ ถอนฟ้องได้ (มาตรา12) ทั้งนี้ก็เพื่อให้ปัญหาของความรุนแรงในครอบครัวหมดสิ้นไป

สำนักงานอัยการสูงสุด กับ ภารกิจด้านความรุนแรงในครอบครัว

วิสัยทัศน์(Vision) ของสำนักงานอัยการสูงสุด คือ “เป็นสถาบันมาตรฐานระดับสากล” ตามมาตรฐานของสหประชาชาติ ในการอำนวยความสะดวกธรรมชาติ ในการดำเนินคดี การรักษาผลประโยชน์ของรัฐ ในการดำเนินคดีแพ่งให้กับรัฐ และ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว สำนักงานอัยการสูงสุดได้กำหนดพันธกิจไว้ ดังนี้

1. เสริมสร้างระบบการอำนวยความสะดวกทางคดีอาญา รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายให้รัฐสามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. พัฒนาระบบการป้องกัน และการรักษาผลประโยชน์ของรัฐ ตลอดจนการพัฒนากฎหมาย เพื่อสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน และสาธารณชน
3. พัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชน และส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวไทย ทั้งในและนอกประเทศ ตามหลักกฎหมายสากล
4. ส่งเสริม และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางกฎหมาย และทางอาญากับองค์กร หรือหน่วยงานทั้งในประเทศและนอกประเทศ
5. เสริมสร้างสมรรถนะในการบริหารจัดการองค์กรและบุคลากร ด้วยระบบการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม ทันสมัย
6. พัฒนาทรัพยากรบุคคล และมียุทธศาสตร์ในการไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

ในงานด้านพัฒนาสิทธิมนุษยชน และส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
สำนักงานอัยการสูงสุด ได้จัดตั้งหน่วยงานดำเนินงาน ดังนี้

- สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) มีที่ตั้งอยู่ในสำนักงานอัยการเกือบทุกแห่งในเขตกรุงเทพมหานคร และทุกจังหวัดที่ราชอาณาจักร แบ่งเป็นฝ่ายช่วยเหลือทางกฎหมาย ฝ่ายคุ้มครองสิทธิ ฝ่ายคุ้มครองสิทธิระหว่างประเทศ และ ฝ่ายคุ้มครองผู้บริโภค

มีหน้าที่คุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชน เผยแพร่ฝึกอบรมความรู้ทางกฎหมายด้านต่างๆ ให้คำแนะนำปรึกษา ปัญหาทางกฎหมายและการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน เช่น การทำนิติกรรม การประนอมข้อพิพาท การจัดหาทนายความให้แก่ผู้ยากจนและไม่ได้รับความเป็นธรรม การตั้งผู้จัดการมรดก การถอดถอนและตั้งผู้ปกครอง การประสานงานให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานอัยการสูงสุด มีนโยบาย ให้ สคช. เผยแพร่ความรู้กฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวให้แก่ประชาชน และองค์กรท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายในปี 2551 จำนวน 8,000 หมู่บ้าน และในปีถัดไปอีก 18,000 หมู่บ้าน และในปี 2551 สคช. ได้ร่วมกับ ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็กและสถาบันครอบครัวกลาง สำนักงานอัยการสูงสุด จัดอบรมกฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว สิทธิเด็กและสิทธิสตรี ให้แก่ พนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้บริหารในสำนักงานที่ดำเนินคดีอาญา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตั้งแต่ระดับอธิบดี รองอธิบดี อัยการพิเศษฝ่าย อัยการผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงาน และผู้จะออกไปดำรงตำแหน่งอัยการจังหวัด อัยการจังหวัดสคช. รองอัยการจังหวัดสคช. และอัยการจังหวัดผู้ช่วย ไปส่วนหนึ่งแล้ว และอยู่ในนโยบายของสคช. ที่จะเตรียมความพร้อมให้แก่พนักงานอัยการในการปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก สตรี และ กฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวในวงกว้างต่อไป

- ศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็กและสถาบันครอบครัว จำนวน 10 แห่ง ในส่วนกลาง 1 แห่ง และในส่วนภูมิภาคตามเขตต่างๆ อีก 9 เขต และอยู่ในนโยบายของสำนักงานอัยการสูงสุด ที่จะจัดตั้งศูนย์ดังกล่าวทั่วทุกจังหวัด เพื่อรับผิดชอบงานคุ้มครองสิทธิเด็ก สถาบันครอบครัว ศึกษาวิจัย พัฒนามาตรการรับปรึกษาปัญหาการคุ้มครองสิทธิ ประสานงาน ติดตามประเมินผลการคุ้มครองสิทธิเด็กและสถาบันครอบครัว เป็นศูนย์กลางการรับคำร้องเรียน และ ปฏิบัติงานร่วมกับสคช. และหน่วยงานอื่น รวมทั้งการเสนอนโยบาย และยุทธศาสตร์ ให้ สำนักงานอัยการสูงสุดในด้านดังกล่าวด้วย

ผลงานของศูนย์อัยการคุ้มครองสิทธิเด็กและสถาบันครอบครัวกลาง ในปี 2551

1. จัดสัมมนา เสวนา การประชุมทางวิชาการ วิทยากร เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ เกี่ยวกับกฎหมายความรุนแรงในครอบครัว ให้แก่ พนักงานอัยการ พนักงานเจ้าหน้าที่ ตำรวจ แพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักพัฒนาเอกชน รวม จำนวน 1,700 คน
2. เข้าเป็นกรรมการ อนุกรรมการด้านสิทธิเด็ก สิทธิสตรี และ เข้าร่วมประชุม ประสานงาน ให้ความร่วมมือ กับ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลต่างๆ ในการวางโครงสร้างระบบงาน ร่วมแก้ไขปัญหาผู้ถูกกระทำ และเป็นวิทยากรให้หน่วยงานต่างๆ รวม จำนวน 44 ครั้ง

3. ให้ความร่วมมือแก่องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยและอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง ใน การศึกษาฐานงานในสำนักงานอัยการสูงสุด เกี่ยวกับกฎหมาย การปฏิบัติด้านการคุ้มครอง เด็ก และ สถาบันครอบครัว

- **ศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย สังกัดสำนักงานยุทธศาสตร์ นโยบาย และ งบประมาณ**

ทำหน้าที่จัดทำแผนแม่บทและโครงการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายในสำนักงานอัยการ สูงสุด และแผนปฏิบัติการในการเผยแพร่ความรู้และฝึกอบรมทางกฎหมายแก่ประชาชนและการระดมข้อ พิพาทในคดีหญิงชาย ในปี2551 มีเป้าหมาย 18,000 หมู่บ้าน ฝึกอบรมข้อพิพาทในคดีหญิงชาย 9,000 หมู่บ้าน และการสร้างเครือข่ายภายในและนอกหน่วยงาน

อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ : ว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มิได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ ของพนักงานอัยการในการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงไว้โดยตรง แต่ได้บัญญัติให้เป็นอำนาจ หน้าที่ของ พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งหมายถึง บุคคลที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง , ตำรวจ, พนักงานฝ่ายปกครอง ที่จะเข้า ไปช่วยเหลือผู้ถูกระทำ (มาตรา3,6) และ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่³ ได้แก่ หัวหน้าสถานีตำรวจ นายอำเภอ หรือ ปลัดอำเภอผู้ทำหน้าที่หัวหน้ากิ่ง และ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด(พมจ.)³ มีอำนาจในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการและ วิธีการบรรเทาทุกข์ผู้ถูกระทำตามมาตรา 10 และ ในระหว่างการสอบสวน หรือ ชั้นพิจารณาคดี ศาลมี อำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการและวิธีการบรรเทาทุกข์ผู้ถูกระทำ หรือออกคำสั่งใดๆได้ตามที่ เห็นสมควร ตามมาตรา 11 ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลอาจเห็นเอง หรือ มีผู้แจ้งให้ทราบ

ดังนั้นหากพนักงานอัยการทราบว่า ผู้กระทำได้กระทำความผิดอีก จะกระทำความผิดซ้ำ หรือ มีเหตุอื่นใด ที่ผู้ถูกระทำร้องขอและควรได้รับการคุ้มครองในระหว่างพิจารณา พนักงานอัยการสามารถคุ้มครอง ผู้ถูกระทำโดยการนำผู้ถูกระทำแถลงต่อศาล หรือ ยื่นเป็นคำแถลงถึงเหตุดังกล่าวให้ศาลทราบ เพื่อขอให้ ศาลใช้อำนาจตามมาตรา11 ในการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงได้ หรือ

พนักงานอัยการอาจใช้ วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46

---

³ ระเบียบกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงาน สอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในการคุ้มครอง ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2551

ซึ่งบัญญัติว่า “ ถ้าความปรากฏตามข้อเสนอของพนักงานอัยการว่า ผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคล หรือ ทรัพย์สินของผู้อื่น...และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้าย ให้ศาลมีอำนาจสั่งผู้นั้นทำทัณฑ์บนว่าจะไม่ก่อเหตุร้าย ไม่กระทำความผิดตามกำหนด แต่ไม่เกิน สองปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยก็ได้ ” หรือ

หากปรากฏว่าผู้กระทำความรุนแรง กระทำความผิดคดีนี้เสีย ถูกดำเนินคดีหลายครั้งแล้วไม่เช็ดหลาย พนักงานอัยการสามารถดำเนินการฟ้องขอให้กักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 40 เพื่อคัดค้านคดี เพื่อฝึกอาชีพผู้กระทำความรุนแรง เพราะ การฟ้องขอกักกันเป็นอำนาจของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะ

อย่างไรก็ตาม การจะใช้กฎหมายใด ควรคำนึงถึงเจตนารมณ์ของพ.ร.บ. คຸ້ມຄອງຜູ້ຖືກຮ້າຍກຳ ດ້ວຍຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວ ພ.ສ.2550 ດ້ວຍໃນຂໍ້ທີ່ກຸ້ມຄອງຕ້ອງການຊຸ້ມຄອງຊ່ວຍເຫຼືອຜູ້ຖືກຮ້າຍກຳ ດ້ວຍຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວ ບໍ່ມຸ່ງທີ່ຈະລົງໂທຍາກແຕ່ຕ້ອງການແກ້ໄຂບຳບັດຜູ້ຮ້າຍກຳ ແລະການຮັກສາຄອບຄົວ ມີຄວາມສຳຄັນ ແລະຄວນຮັບຟັງຄວາມຄິດເຫັນຂອງຜູ້ຖືກຮ້າຍກຳປະກອບດ້ວຍ

อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ : กรณีเด็กเป็นผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว

เด็ก หมายถึง บุคคลที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

กรณีเด็กเป็นผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว นอกจากจะได้รับการคุ้มครองตามพ.ร.บ. คຸ້ມຄອງຜູ້ຖືກຮ້າຍກຳ ດ້ວຍຄວາມຮຸນແຮງໃນຄອບຄົວ ພ.ສ. 2550 ແລ້ວ ເດັກຍ່ອມໄດ້ຮັບການຊຸ້ມຄອງຕາມ ພ.ร.บ. คຸ້ມຄອງเด็ก พ.ศ. 2546 ດ້ວຍ ພື້ນຖານກັບມາດຕາການຊຸ້ມຄອງແບບໃດຈະເປັນປະໂຫຍດສູງສຸດແກ່ເດັກ ກໍ່ຄວນໃຊ້ມາດຕາການແລະວິທີການນັ້ນ ຕາມຫຼັກການວ່າດ້ວຍການຊຸ້ມຄອງສິດທິເດັກ

เด็กที่ถูกทารุณกรรม⁴ หรือ ถูกทารุณกรรมในครอบครัว เป็นเด็กประเภทหนึ่งที่จะได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ และอาจได้รับการสงเคราะห์ด้วย ตามพ.ร.บ. คຸ້ມຄອງເດັກ พ.ศ. 2546

พนักงานอัยการในทุกเขตอำนาจศาล มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่ถูกทารุณกรรม กล่าวคือ ในกรณีที่เด็กถูกทารุณกรรม พ.ร.บ. คຸ້ມຄອງເດັກ พ.ศ. 2546 มาตรา 41, 42 ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ หรือบุคคลตามมาตรา 24⁵ เข้าคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก โดยมีอำนาจเข้าไปตรวจค้นในสถานที่เกิดเหตุ และมีอำนาจแยกเด็กออกจากครอบครัวเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพโดยเร็วที่สุด

⁴ พ.ร.บ. คຸ້ມຄອງເດັກ พ.ศ. 2546 มาตรา 4 ทารุณกรรม หมายถึง การกระทำความรุนแรงหรือการกระทำที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ การกระทำความผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำความผิดหรือประพฤติน่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย หรือจิตใจ ขัดต่อศีลธรรมอันดี ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่

⁵ ได้แก่ ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการเขต นายอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอ ผู้บริหารองค์กรส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่

โดยการจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกาย และจิตใจทันที หรือ อาจส่งสถานแรกรับ หรือ ให้การ สงเคราะห์ หรือ ส่งเด็กไปยัง สถานพัฒนาและฟื้นฟู (สถานบำบัดรักษา หรือ โรงพยาบาล) ได้ไม่เกิน 7 วัน หากมีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก กฎหมายให้อำนาจ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือ พนักงาน อัยการ ยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว⁶ ขอให้ศาลมีคำสั่งขยับระยะเวลาออกไปรวมแล้วไม่เกิน 30 วันก็ได้ (มาตรา 5,42) ซึ่งในทางปฏิบัติขั้นตอนนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ และ ทีม OSCCของโรงพยาบาล จะต้องมีการประสานการทำงานกันอย่างใกล้ชิดในการที่จะช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เมื่อได้ข้อมูล แล้วพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องพิจารณาว่า จะเอาตัวเด็กไว้ทำการรักษาต่อหรือควรแยกเด็กจากครอบครัว หรือไม่เพียงใด และพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือ พนักงานอัยการ โดยการนำเสนอข้อมูลของพนักงานเจ้าหน้าที่ อาจต้องนำพยานหลักฐาน พยานบุคคล แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ นั้นเข้าเบิกความในศาลถึงเหตุผลที่ต้องเอาตัวเด็กไว้เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพ (แต่ผู้ปกครองเด็กมีสิทธิขอให้ เพิกถอนคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือ ยื่นคำร้องคัดค้านในชั้นศาลหรือ ขอให้อำนาจปกครองเรียกเด็ก คืนได้เช่นกัน)

หากมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาจิตใจเด็กต่อไป หรือ ต้องแยกเด็กที่ถูกทารุณกรรมออกจาก ครอบครัวนานกว่า 30 วัน เช่น มีข้อมูลว่าเด็กอยู่ในภาวะเสี่ยงอาจจะถูกทำร้ายอีก อาจถูกข่มขืนจากคนใน ครอบครัวอีกเมื่อกลับไปอยู่บ้าน หรือเด็กไม่อาจกลับไปอยู่ในครอบครัวได้อีกไม่ว่ากรณีใด เด็กจึงอยู่ใน ฐานะพึงได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือตามมาตรา 32 (5) ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจส่งสงเคราะห์เด็กได้ ตามที่กฎหมายกำหนด⁷ แต่ในกรณีส่งเด็กไปอยู่ตามสถานที่ต่างๆ หรือสถานพยาบาล ต้องได้รับความ ยินยอมจากผู้ปกครอง หากไม่ได้รับความยินยอม พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องรายงานผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้ออกคำสั่งนั้น โดยต้องฟังรายงานและความเห็น ของผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ก่อน (มาตรา 33)

กรณีผู้ปกครอง หรือญาติ จะทำทารุณกรรมแก่เด็ก อีก พ.ร.บ. คุ้มครองเด็กพ.ศ. 2546 มาตรา 43 บัญญัติว่า

ในกรณีที่มีการฟ้องแล้ว ศาลมีอำนาจออกคำสั่ง มิให้ผู้ปกครองกระทำการดังกล่าวอีก โดย กำหนดมาตรการคุมประพฤติ ห้ามเข้าเขตกำหนด ห้ามเข้าใกล้ตัวเด็ก ทำทัณฑ์บน เรียกประกัน หรือสั่งให้ ดำรวจจับขัง 30 วัน (ม.43วรรคแรกไม่ระบุผู้ยื่นคำร้องขอ) ฉะนั้น ผู้เสียหาย หรือ **พนักงานอัยการ(ผู้ว่าคดี ในศาลนั้น)** ย่อมมีอำนาจยื่นคำร้องขอต่อศาลใช้วิธีการดังกล่าว หรือจะขอศาลให้ใช้วิธีการเพื่อความ

⁶ พนักงานอัยการ ที่จะต้องดำเนินการในศาลเยาวชนและครอบครัว คือ พนักงานอัยการประจำศาลเยาวชนและครอบครัว แห่งนั้น

⁷ มาตรา 33 การสงเคราะห์เด็ก ได้แก่ 1. ช่วยเหลือเด็ก และผู้อุปการะเด็ก ให้เลี้ยงดูตัวเองได้ 2. มอบเด็กให้อยู่ในความ อุปการะของบุคคลที่เหมาะสมไม่เกิน 1 เดือน 3. มอบให้เป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่น 4. ส่งครอบครัวอุปถัมภ์ สถานเลี้ยง เด็ก 5. ส่งสถานแรกรับ 6. ส่งสถานสงเคราะห์ 7. ส่งเข้าสถานศึกษา ฝึกหัดอาชีพ สถานพัฒนา ฟื้นฟูบำบัด สถานศาสนา

ปลอดภัยตาม ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 46 หรือ แดงศาลให้ใช้อำนาจและวิธีการตามพ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ก็ได้ ตามประโยชน์สูงสุดของเด็ก

หากยังไม่มีกรฟ้อง หรือไม่ฟ้อง (ม.43วรรคสอง)ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ บุคคลตามมาตรา 24⁸ หรือ พนักงานอัยการ(ประจำศาลเยาวชนและครอบครัว) ยื่นคำร้องขอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อออกคำสั่งมิให้ผู้ปกครองกระทำการดังกล่าวอีก โดยกำหนดมาตรการคุ้มครองประพฤติกติ และหรือ เรียกประกันก็ได้

อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ : ด้านการดำเนินคดีความผิดฐานความรุนแรงในครอบครัว

ความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ตามพ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 4 มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ คดีอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว หากเป็นความผิดกรรมเดียวกับกฎหมายอื่นที่มีโทษสูงกว่า คดีจะอยู่ในอำนาจของศาลแขวงหรือศาลจังหวัดแล้วแต่กรณีของความผิดฐานอื่นนั้น (มาตรา 8)

อำนาจของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีความผิดฐานความรุนแรงในครอบครัว เป็นหนึ่งในอำนาจหน้าที่อำนวยความสะดวก ได้แก่ การพิจารณาสั่งฟ้อง สั่งไม่ฟ้อง หรือ สั่งยุติการดำเนินคดี

หลักการสั่งฟ้อง เมื่อมีพยานหลักฐานพอที่จะพิสูจน์ความผิดและให้ศาลลงโทษได้ และการฟ้องศาลก็เพื่อมุ่งให้ผู้ถูกระทำได้รับการคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด และผู้กระทำผิดได้รับการบำบัดแก้ไข ให้หายขาดจากสาเหตุแห่งการกระทำผิดเช่นกันด้วย แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าขณะนี้ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายฝ่ายบริหารให้มีอำนาจชะลอการฟ้องหรือยุติการดำเนินคดี ในการส่งผู้กระทำผิดไปฟื้นฟู เยียวยารักษา เพื่อเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการทางศาล เว้นแต่ พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด พ.ศ. 2545

หลักการสั่งไม่ฟ้อง สำนักงานอัยการสูงสุดได้วางระเบียบและแนวทางการใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องไว้หลายประการ ได้แก่ เมื่อการกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด ผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้กระทำผิด พยานหลักฐานไม่พอฟังว่าผู้ต้องหากระทำผิด พยานหลักฐานไม่พอให้ศาลลงโทษ มีกฎหมายบัญญัติว่าไม่ต้องได้รับโทษ การกันผู้ต้องหาเป็นพยาน และ การฟ้องไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ประเด็นการฟ้องไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ : อาจใช้กับคดีความรุนแรงในครอบครัวได้มากขึ้นเมื่อมีเหตุไม่ควรฟ้อง เช่น เพื่อรักษาสถาบันครอบครัว เพื่อรักษาจิตใจของบุตร ผู้กระทำผิดได้รับผลร้ายจากการกระทำของตนมาพอสมควรแล้ว ทั้งคดีไม่กระทบต่อสังคม หรือ การฟ้องร้องแต่จะทำให้ครอบครัว

---

⁸ อ้างแล้ว ลำดับ 5

ได้รับผลเสียมากกว่าที่สังคมจะได้รับ พนักงานอัยการอาจใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องได้ แต่การสั่งไม่ฟ้องคดีประเภทนี้จะต้องได้รับการกลั่นกรองเป็นพิเศษ เพราะเป็นเรื่องที่ผู้ต้องหากระทำผิด และมีพยานหลักฐานสำนักงานอัยการสูงสุดจึงวางระเบียบให้ทำความเห็นเสนอตามลำดับชั้น ไปยังอัยการสูงสุดเพื่อพิจารณาก่อน⁹ ซึ่งต้องผ่านการกลั่นกรองของหลายหน่วยงาน

การสั่งยุติการดำเนินคดี ในความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว มาตรา 4 และประมวลกฎหมายอาญามาตรา 295 เป็นความผิดที่ยอมความได้ แต่คดีจะระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 39 ต่อเมื่อได้มีการปฏิบัติตามข้อตกลง หรือ เงื่อนไขครบถ้วนแล้ว อันเป็นหลักการใหม่ในกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งต่างจากคดีความผิดต่อส่วนตัวทั่วไป

อย่างไรก็ตาม การคุ้มครองเด็กและสตรี จะสำเร็จลงได้มิใช่อาศัยบทบาทของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หากจำเป็นต้องร่วมมือกันในหลายฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และกฎหมายต้องเอื้อให้หน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถทำงานให้การช่วยเหลือคุ้มครองเด็กและสตรีได้ เพื่อไปสู่จุดหมายความเสมอภาคแห่งความเป็นมนุษย์ ลดความรุนแรงในเด็กและสตรีให้ได้ และไม่ทำให้กฎหมายเป็นหมันในทางปฏิบัติ.

---

⁹ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อ 78 แก้ไขโดยระเบียบฯ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2549 ข้อ 3